

۲۰۲۲/۱۱/۲۰

کاندید اکادمیسین سیستانی /

معرفی سردار «ایوب خان» در قاموس کبیر افغانستان

جنگ دوم افغان و انگلیس با نام نامی سردار ایوب خان (ابن امیر شیر علیخان)، فاتح نبرد میوند و ملالی دوشیزه دلیر افغان پیوند گسست ناپذیر دارد. همانگونه که مردم کابل و حومه آن قیام عمومی بر ضد انگلیسها را آغاز کردند و در تمام جبهات نبرد دشمن را به زانو در آوردند، در ادامه این قیام جنگ میوند نیز یک جنگ ظفرمند و فیصله کن و نقطه عطف تاریخی آن به حساب می رود.

بخش مهم و سرنوشت ساز جنگ دوم افغان و انگلیس، هشت ماه بعد از قیام کابل و حومه، در غرب کشور، در دشت میوند در تحت قیادت سردار ایوب خان غازی در روز ۲۷ جولای ۱۸۸۰ میلادی بسر آورده شد که به «جنگ میوند» شهرت یافت.

در این جنگ که قوای انگلیس تحت سرکردگی و هدایت جنرال بورزنتوانسته بود جلو قوای ایوب خان را در کنار هلمند (گرشک) بگیرد، در دشت سوزان میوند با رزمندگان افغان روبرو گردید و توپخانه دشمن تلفات سنگینی به افغانها وارد کرد، در لحظاتی که پله جنگ به نفع دشمن سنگینی میکرد، یک دوشیزه افغان بنام ملالی با سرودن «یک لندی پشتو» کارنامه افتخار برانگیز آفرید و در تن افغانهای شکست خورده روح و روان تازه دمید و شکست آنان را به پیروزی بر نیروی دشمن اشغالگر مبدل کرد.

در بحبوحه نبرد بعد از ظهر ۲۷ جولای که دشت میوند از تف گرما به کوره حداد میمانست، و هنگامی که نیروهای بریتانیایی تلفات سنگینی بر قشون افغانی تحت رهبری

سردار ایوب خان وارد کرده بود، ملالی دوشیزه ای که با مشک آب در میدان جنگ به مبارزین آب میداد، ناگاه چشمش به پرچم دار افغانی افتاد که هدف گلوله دشمن قرار گرفت و پرچم از دستش بر زمین غلتید. دوشیزه ملالی مشک آب را بر زمین گذاشت و دویده پرچم افغانی را بلند کرد و آنرا به اهتزاز درآورد و این لندی (سرود فولکلوریک) را با آواز بلند خواند:

که په میوند کی شهید نه شوی خدای پرو لالیه بی ننگی ته دی ساتینه
(اگر در جنگ میوند شهید نشدی، خدا ترا، برای بی ننگی حفظ خواهد کرد!)

خال به دیار له وینو کبیردم چي شینکی باغ کی گلگلاب و شرموینه
(ترجمه: از خون یار بر رخ خالی خواهم گذاشت که از دیدن آن گل گلاب بشرمد.)

از شنیدن این بیت دوشیزه جوان که فریاد مقاومت در برابر دشمن را با تکان دادن پرچم ملی سرداده بود، حمیت افغانها تحریک شد و خون غیرت در رگ و شراین مبارزین چنان بجوش آمد که بدون ترس از مرگ، همه از سنگرهای خویش بیرون جستند و بر قشون دشمن یورش بردند و در حالی که با شلیک توپ های دشمن جنگجویان افغان مثل برگ

شکست سپاه انگلیس در جنگ میوند ۱۸۸۰

ملالی میوند غازیان را به مقاومت فرامیخواند

سواره نظام انگلیس در حال فرار و آشفته حالی اثر Richard Caton Woodville

رهبان قومی فاتح جنگ میوند در 1880

سردار ایوب خان با لنگی و پتلون سفید در وسط برچوکی نشسته دیده میشود

درخت روی هم در دشت میوند میریختند، اما تا گرفتن سنگر دشمن به پیش تاختند تا آنکه دشمن از سنگرهای خود پا بفرار نهاد و فتح نصیب افغانها شد.

"بهای این فتح گران با کشته شدن 2050 تا 2750 نفر مردان جنگی افغان و زخمی شدن 1500 نفر و 969 نفر از قوای انگلیس و هندو و 177 نفر زخمی مقام خود را در تاریخ جهان پیدا نموده است. به عبارت دیگر در این جنگ از مجموع 2426 نفر سرباز انگلیس 21 نفر افسر و 948 سرباز کشته و 8 افسر با 169 نفر سرباز زخمی شدند...." (احسان الله مایار، مقاله جنگ میوند، افغان جرمن آنالین)

بروایت دیگر در این جنگ در حدود هزار و دوصدتن از افراد دشمن از دم شمشیر مبارزین افغان درگذشتند. بدینسان دوشیزه ملالی محرک پیروزی در جنگ معروف میوند واقع در پنجاه کیلومتری شمال غرب قندهار نام خود را در دل تاریخ مبارزات مردم افغانستان حک نمود. یادش گرامی باد! (داستان ملالی راسید محمود کریم یکی از افغانان مقیم امریکا از زبان پدر خود که عموی او در جنگ میوند شرکت داشته و برای پدر نگارنده مضمون تعریف کرده در شماره ۳۶ مجله درد دل افغان چاپ امریکا به تفصیل نوشته شده، علاقمندان میتوانند به آن مجله رجوع کنند).

مرحوم استاد رشاد در مصاحبه ای که با مسئول مجله میوند قبل از مرگ خود انجام داده، گفته بود که: خانواده ملالی میوند تاهنوز در روستای «دخوگیانو کاریز» میوند زندگی میکنند! ملالی خود از قوم خوگیانی بود و خانواده اش باشندده همین کاریز بودند. قبر این میرمن قهرمان تا هنوز در میوند وجود دارد و مردم به زیارت او میروند و یاد و خاطر

د پانو شمیره: له 2 تر 3

افغان جرمن آنالین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلپیکنی د لیکنیزې بڼې پازوالې د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولئ

او را با زیارت کردن مقبره او زنده نگه میدارند. مرحوم رشاد میگویند که: قبر ملالی در قسمت شمالی شیلۀ مانده واقع است.

قابل یادآوری است که به میمنت نام ملالی بسیاری از خانواده های افغان نام دختران نوزاد خود را به اسم او نامگذاری میکنند و توقع والدین از این نوزاد آن است تا مثل ملالی شجاع بار بیاید و در جوانی برای خانواده خود مثل او افتخار کمایی کند. و این خود گرامیداشت و تکریمی است که از جانب مردم ما نسبت به این دوشیزه دلیر و نامدار افغان به جای آورده میشود.

یکی از اینگونه دلاور زنان افغان «ملالی جویا» نماینده مردم ولایت فراه در لویه جرگه تصویب قانون اساسی جدید افغانستان است که در روز چهارم جلسه لویه جرگه (۱۶ دسمبر ۲۰۰۳) با شهامت و دلیری بی نظیری جنایتکاران جنگی را که در آن لویه جرگه نفوذ کرده بودند، مورد انتقاد شدید قرار داد و خواستار محاکمه آنان در دادگاه های بین المللی شد. ملالی جویا با این انتقاد خود نزدیک بود از جانب متهمین به جنایت در همان روز کشته شود، مگر حضور نیروهای بین المللی ایساف در صحن لویه جرگه مانع عمل جنایتکاران گردید. بعدها این دوشیزه دلیر و نترس از جانب مردم ولایت فراه به حیث نماینده شان در پارلمان افغانستان تعیین گردید، مگر چون در پارلمان خواب خوش را بر چشم جنایت کاران حرام کرده بود با دسایس و توطئه هایی مواجه و به تعلیق از وظیفه در پارلمان محکوم شد.

پایان

د پانو شمیره: له 3 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنی د لیکنیزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ